

THE IMPACT OF THE QUALITY CHARACTERISTICS OF THE FINANCIAL-ACCOUNTING INFORMATION ON FINANCIAL CONTROL AND DECISION-MAKING

IMPACTUL CARACTERISTICILOR CALITATIVE A INFORMAȚIEI FINANCIAR CONTABILE ASUPRA CONTROLULUI FINANCIAR ȘI PROCESULUI DECIZIONAL

Daria ROTARU⁴⁶, PhD student

Abstract: *In recent decades, due to economic progress the role of accounting information has increased significantly, affecting more and more user's behaviour in the process of making business decisions. Thus, the decision-making process must be supported by an adequate informational system able to reflect the real activity of the entity expressed in comparable, relevant, accurate, verifiable, timely and understandable figures. The efficiency of the entity's future strategy is directly influenced and estimated based on accounting financial information, affected by the qualitative characteristics which evolved during the history of accounting. The use of accounting information quality, promote an efficient deployment of existing conditions of business. The study aims to operationalize financial reporting quality in terms of the qualitative characteristics as well as to investigate their influence on the financial control and decision making process.*

Key-words: *qualitative characteristics, accounting information, financial control, decision-making process*

JEL CLASSIFICATION: M40, M41

1. Introducere

În ultimele decenii, procesul de globalizare a provocat necesitatea producerii de informații contabile calitative pentru a facilita gestionarea eficientă a companiei, precum și creșterea valorii sale de piață.

Principala sursă de prezentare a informațiilor contabile ale unei entități, care tot mai mult se propune să fie standardizată și aliniată la nivel global, constituie situațiile financiare anuale, utile pentru o gamă largă de utilizatori. Totuși, la etapa actuală, necesitățile informaționale ale utilizatorilor devin tot mai ample reieșind din multitudinea de direcții decizionale cum ar fi riscuri și posibilități investiționale, strategii de activitate, analiza performanțelor, direcții de dezvoltare și extindere etc. Astfel, utilizatorii informației financiar-contabile în cadrul procesului decizional nu se limitează doar la informația prezentată în situațiile financiare.

Informația financiar contabilă devine o sursă de exprimare a poziției și performanței entității prin intermediul unor caracteristici calitative și cantitative, utilizând o serie de rapoarte standardizate fiscale și statistice, precum și rapoarte interne elaborate de entitate de sinestărilor cu scopul satisfacerii necesităților informaționale ale managerilor entității în dependență de specificul activității.

Caracteristicile cantitative reprezintă evaluarea monetară a tranzacțiilor efectuate, pe când caracteristicile calitative presupun evaluarea utilității informației percepute din situațiile financiare de către utilizatorii acestora.

Scopul studiului vizează definirea caracteristicilor calitative ale informației financiar contabile, precum și determinarea importanței și influenței acestora asupra controlului financiar și a procesului de luare a deciziilor.

⁴⁶ E-mail: rotaru.daria.94@gmail.com; Institution: Academy of Economic Studies of Moldova;

Studiul este realizat folosind **metodele de cercetare** interdisciplinare, descriptive și dialectice, cu aplicarea procedeeleor de analiză și sinteză a unor surse de informație relevante, precum și prin aplicarea elementelor de comparație, inducție și deducție care au facilitat deducerea și evidențierea principalelor concluzii ce țin de domeniul de cercetare.

Cercetarea este bazată pe documentarea în baza unor lucrări de specialitate relevante ale savanților autohtoni și străini, precum – B.Nedlees, H.Anderson, J.Caldwell, A.Nederita , R.Anthon, J.Reece , A.Seremet , C.Dolghi , M.Bajan etc., precum și cadrului normativ inclusiv Legea contabilității și raportării financiare, SNC-urile etc.

2. Impactul informației financiar contabile asupra controlului financiar și procesului decizional

Activitatea curentă precum și previziunile și estimările aferente strategiei de activitate a entității în ansamblu sunt bazate pe informația financiar contabilă exprimată în valori comparabile, relevante, exacte, verificabile, prezentate în timp util și pe înțelesul utilizatorilor. Astfel, eficiența deciziilor managerilor entității depinde în mod direct de calitatea și veridicitatea sistemului informațional contabil.

Analizând literatura de specialitate se constată că rolul informației contabile în procesul decizional este tratat diferit. Astfel, savantul francez Eveline Lande menționează că „contabilitatea este o tehnică care permite interpretarea sau măsurarea evenimentelor economice furnizând o informație financiară”, iar obiectivul acesteia este „de a măsura și a traduce activitățile unei entități” (Lande, 2002). Abordarea dată pune accent pe procesul de măsurare, cuantificare și reprezentare exactă a informației contabile care reprezintă sursa informațională pe care se bazează managerii entității în cadrul procesului decizional.

Asociația Americană a Contabililor scoate în evidență rolul informației contabile prin definirea noțiunii de contabilitate ca fiind un „proces de identificare a *importanței informației*, de măsurare și transmitere a ei utilizatorilor pentru a le permite luarea deciziilor optime” (Druri K., 2003). Economiiștii români M.Epuran, V.Băbăiță, C.Imbrescu consideră informația contabilă ca „informație economică specifică, produsă din prelucrarea prin metode, procedee și instrumente proprii a datelor din contabilitate” care este „strâns legată de activitatea întreprinderii, de procesul decizional” (Epuran M., Băbăiță V., Imbrescu C., 2004). Aceeași abordare este expusă de savantul N.Felegă care consideră că „numitorul comun al punctelor de vedere al diferiților autori și organisme contabile privind obiectivul principal al informației financiare este acela de a fi utilă diferiților utilizatori în procesul de luare a deciziilor” (Felegă N., 1996).

Reieșind din cele menționate, se constată că obiectivul informației financiar contabile este de a oferi utilitate sau relevanță pentru managerii entității în procesul de luare a deciziilor. Ciclul de utilizare a informației contabile presupune la prima etapă valorificarea și exprimarea unor evenimente și tranzacții economice în termeni calitativi și cantitativi, care la etapa finală stau la baza procesului de luare a deciziilor. Impactul informației financiar contabile asupra procesului decizional și locul controlului financiar în procesul de evaluare a calității informației este prezentat în *Figura 1*.

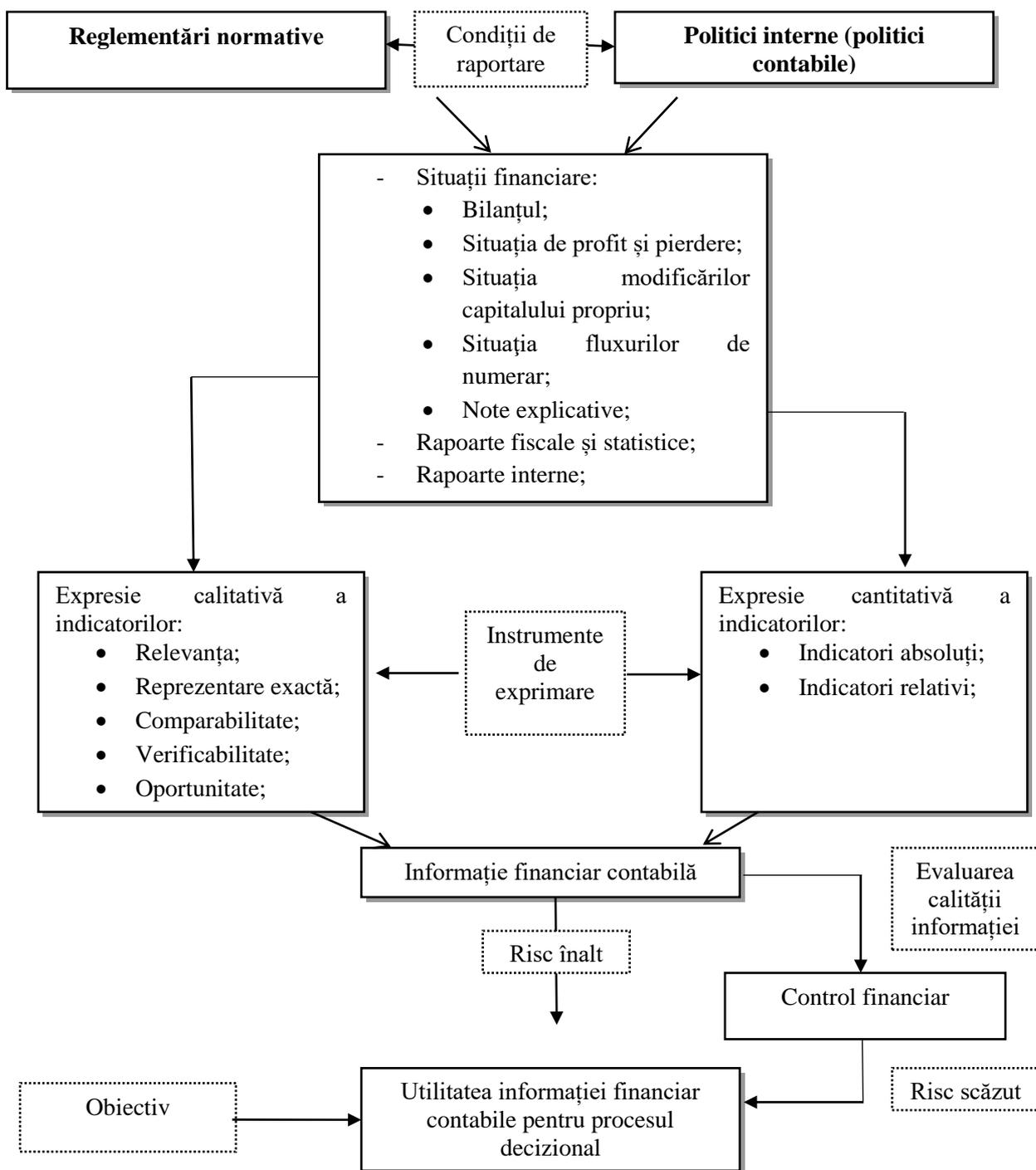

Figura 1. Ciclul de formare a informației financiar contabile și impactul acesteia asupra procesului decizional;

Sursa: Elaborat de autor

Evaluarea termenilor calitativi și cantitativi ale informației financiar contabile reprezintă un proces complex care poate fi efectuat prin intermediul controlului financiar, necesar, din punct de vedere al eficienței, la etapa care precede procesul decizional. Credibilitatea informației financiar-contabilă sporește odată ce este evaluată și confirmată în urma controlului financiar, ceea ce totodată presupune suportarea unor costuri suplimentare. Astfel, managerii entității sunt nevoiți să estimeze dacă beneficiile obținute în urma controlului financiar prevalează costurile necesare pentru desfășurarea acestuia. Totuși, controlul financiar presupune o etapă importantă

de verificare, care permite reducerea riscurilor inexactității și distorsionării informației ce urmează să fie prezentată utilizatorilor finali. Astfel, utilitatea informațională și credibilitatea datelor depinde în mare măsură de existența unor factori de verificare.

În cele din urmă, este cert faptul că informația financiar-contabilă reprezintă sursa informațională indispensabilă al oricărui sistem decizional. De la raportări lunare privind volumul de vânzări, consumuri și cheltuieli periodice și până la întocmirea rapoartelor anuale, se urmărește același scop: satisfacerea nevoilor informaționale pentru diverse categorii de utilizatori în alegerea soluțiilor optime.

3. Caracteristicile calitative a informației financiar contabile

Importanța informației financiar-contabile reiese din puterea acesteia de a influența perceperea situației actuale cu privire la activitatea entității, ce permite formularea unor reacții oportune, luarea unor decizii pentru strategiile de activitate a entității sau găsirea soluțiilor necesare pentru sporirea eficienței activităților desfășurate. Același abordare este susținută de savanții Tabără N., Briciu S. care consideră că informația financiar-contabilă are valoare, dacă “sprijină utilizatorii în obținerea rezultatelor scontate în urma procesului de luare a deciziilor de management intern și pentru părțile externe, cum ar fi creditorii, investitorii, autoritățile de reglementare și fiscal” (Tabără N., Briciu S, 2012).

Potențialii utilizatori externi a informației financiar-contabile sunt investitorii, creditorii, guvernul sau publicul larg și utilizatorilor intern, cum ar fi managerii entității, salariații etc. În domeniul contabilității, principala sursa informațională relevantă pentru utilizatorii interni și externi reprezintă situațiile financiare. Potrivit art. 21 a Legii contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017, entitatea este obligată să prezinte un set de situații financiare standartizate, în dependență de modul de ținere a contabilității și de aplicare a standardelor de contabilitate, prezentate în *Figura 2*.

Situațiile financiare prescurtate	a) bilanțul prescurtat;
	b) situația de profit și pierdere prescurtată;
	c) nota explicativă.
Situațiile financiare simplificate	a) bilanțul;
	b) situația de profit și pierdere;
	c) nota explicativă.
Situațiile financiare complete	a) bilanțul;
	b) situația de profit și pierdere;
	c) situația modificărilor capitalului propriu;
	d) situația fluxurilor de numerar;
	e) nota explicativă.

Figura 2: Tipologia și componența situațiilor financiare în Republica Moldova;
Sursa: Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017

Evaluarea eficienței globale a entității depinde în mare măsură de “cantitatea și calitatea informațiilor de natură financiar-contabilă existentă la un moment dat în sistemul întreprinderii economice, de preferință la nivele din ce mai analitice” (Creacă C., 2000). Astfel, la etapa actuală se pune accentul pe importanța prezentării în situațiile financiare a poziției și performanței financiare a entității a datelor veridice care corespund unor caracteristici calitative prestabilite.

Caracteristicile calitative sunt indicii care influențează utilitatea informației oferite de situațiile financiare. În opinia economiștilor Bajan M., Cazacu O., rolul acestor caracteristici

calitative este “de a realiza un echilibru între informațiile generate și îndeplinirea obiectivului situațiilor financiare ale entităților economice.” (Bajan M., Cazacu O.,2017)

În literatura de specialitate se regăesc diverse nomenclatoare și termenologii aferente caracteristicilor calitative. Astfel, potrivit opiniei savanților B.Nedlees, H.Anderson, J.Caldwell, cele mai importante caracteristici calitative ale informației contabile care reprezintă „standardele pentru aprecierea acestor informații”, sunt: claritatea, utilitatea, relevanța (valoarea de imagine a trecutului, valoarea de previziune, oportunitatea), fiabilitatea (reprezentarea fidelă, verificabilitatea, neutralitatea) (Nedlees B., Anderson H., Caldwell J, 2000).

Potrivit Legii contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017 cele patru caracteristici calitative principale sunt comparabilitatea, verificabilitatea, oportunitatea, inteligibilitatea, suplinite de două caracteristici amplificatoare precum relevanța și reprezentarea exactă.

În acest context, în Tabelul 1 sunt prezentate unele specificații și abordări ale savanților din literatura de specialitate referitor la caracteristici calitative ale informației financiare desemnate prin Legea contabilității și raportării financiare nr.287 din 15.12.2017.

Tabelul 1. Caracteristicile calitative ale informației financiar contabile

Nr. d/o	Denumirea	Abordări conceptuale
Caracteristici calitative amplificatoare		
1.	<i>Relevanța</i>	- prevede că informațiile trebuie să fie importante pentru utilizatori și să-i ajute să evalueze evenimentele trecute, prezente sau viitoare, să confirme sau să corecteze evaluările anterioare ale acestora; (Legea contabilității și raportării financiare nr.287 din 15.12.2017); - pentru a fi utile, informațiile trebuie să fie relevante pentru luarea deciziilor de către utilizatori. Informațiile sunt relevante atunci când influențează deciziile economice ale utilizatorilor (Bazele conceptuale ale pregătirii și prezentării rapoartelor financiare, 1997); -o informație este relevantă dacă este furnizată la timp și are atât valoare predictivă, cât și o valoare de confirmare (Feleagă N., 1996);
2.	<i>Reprezentarea exactă</i>	-prevede că informațiile prezentate în situațiile financiare trebuie să fie complete, imparțiale și fără erori. (Legea contabilității și raportării financiare nr.287 din 15.12.2017);
Caracteristici calitative fundamentale		
3.	<i>Comparabilitatea</i>	-situațiile financiare trebuie să conțină informații comparative, aferente perioadei precedente, pentru toate elementele contabile raportate ale perioadei de gestiune curente, dacă standardele de contabilitate nu prevăd altfel; (Legea contabilității și raportării financiare nr.287 din 15.12.2017); -informațiile sunt prezentate astfel încât factorul de decizie să poată identifica asemănările, diferențele și evoluțiile ce caracterizează perioade de timp sau companii diferite. (Nedlees B., Anderson H., Caldwell J,2000); - utilizatorii trebuie să poată compara situațiile financiare raportate ale unei entități în timp, pentru a identifica tendințele în poziția financiară și performanțele acesteia. (Dolghi C., 2016);
4.	<i>Verificabilitatea</i>	-constă în asigurarea posibilității utilizatorilor de a verifica direct sau indirect informațiile din situațiile financiare; (Legea contabilității și raportării financiare nr.287 din 15.12.2017);
5.	<i>Oportunitatea</i>	-presupune că informațiile sînt disponibile utilizatorilor într-un timp util pentru a le influența deciziile; (Legea contabilității și raportării financiare nr.287 din 15.12.2017); -conducerea întreprinderii trebuie să asigure îmbinarea optimă dintre oportunitatea relativă de prezentare a rapoartelor și veridicitatea informației. (Bazele conceptuale ale pregătirii și prezentării rapoartelor financiare, 1997);

Nr. d/o	Denumirea	Abordări conceptuale
6.	<i>Inteligibilitatea</i>	-prevede că informațiile trebuie clasificate, caracterizate și prezentate în mod clar și concis. (Legea contabilității și raportării financiare nr.287 din 15.12.2017) - calitate esențială a informației furnizate din situațiile financiare care trebuie să fie ușor înțeleasă de utilizatori. În acest scop, se presupune că utilizatorii dispun de cunoștințe suficiente privind desfășurarea afacerilor și a activităților economice, de noțiuni de contabilitate. (Dolghi C., 2016); - totodată, informațiile aferente unor probleme complexe nu ar trebuie excluse din situațiile financiare. Chiar dacă sunt mai dificile de înțeles pentru o parte din utilizatori, ele trebuie incluse în situațiile financiare, deoarece influențează deciziile manageriale privind evenimentele trecute, prezente și viitoare (Bădicu G., Mihailă S. , 2014)

Sursa: Elaborat de autor în baza actelor normative și literaturii de specialitate

4. Concluzii

Ca orice știință și contabilitatea nu are finalitate dacă nu vizează o anumită utilitate, și din această perspectivă, ea trebuie să-și ajusteze în mod permanent oferta informațională la cererea socială. Rolul contabilității a crescut în mod semnificativ în ultimele decenii și aceasta datorită faptului că informațiile care le furnizează influențează tot mai mult comportamentul utilizatorilor în procesul de fundamentare a deciziilor. Respectiv, obiectivul informației financiar-contabile constă în satisfacerea nevoilor utilizatorilor acesteia, nevoi care devin în timp tot mai ample și complexe, și nu se limitează doar la analizarea datelor din situațiile financiare.

Punctul de plecare acceptat de majoritatea autorilor care au analizat rolul economic al informației contabile reunește opinii potrivit cărora contabilitatea are rolul de a furniza informații care să reprezinte cu fidelitate (cu adevăr și echidistanță – „true an fair”) poziția financiară, performanțele și modificările poziției financiare, într-o modalitate și formă cât mai utile celor care folosesc informațiile contabile pentru a-și fundamenta deciziile. Astfel, la etapa actuală tot mai mult se simte necesitatea de a valorifica și controla din punct de vedere financiar calitatea informației prezentate utilizatorului final.

În urma cercetării efectuate, concluzionăm că informația financiar-contabilă trebuie percepută prin prisma unor caracteristici calitative care facilitează utilitatea acesteia pentru procesele de luare a deciziilor. Astfel, caracteristicile calitative fundamentează luarea unor decizii economice optime, în scopul desfășurării unei activități eficiente în condițiile actuale de competitivitate și profitabilitate.

Bibliografie

1. Энтони Р., Рис Дж. (1993) Учет ситуации и примеры. - Москва: Финансы и статистика;
2. BAJAN, Maia, CAZACU, Olga. (2017). Contabilitatea – furnizor de informații în mediul economic. In: Conferința Științifică Internațională Studențească "Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători" [online], 17 martie 2017 : Culegere de articole științifice. Chișinău: ASEM, pp. 100-105. ISBN 978-9975-75-859-8.
3. BĂDICU G, MIHAILĂ S.(2014). Politici contabile: principii de bază și caracteristici calitative ale informațiilor. *Economica*, 90.4: 80-86.
4. Crecană, C.,(2018) *Rentabilitatea întreprinderilor mici și mijlocii*, Editura Economică, București, 2000, p.28-29;
5. DOLGHI, Cristina (2018). Efectele globalizării asupra calității informației prezentate în situațiile financiare. In: *Contabilitatea și auditul în condițiile globalizării: realități și perspective de dezvoltare. conf. șt. intern., ed. a 7-a., 19-20 apr. 2018. Chișinău : S. n., pp. 183–185. ISBN 978-9975-127-59-2.*
6. Epuran M., Băbăiță V., Imbrescu C. (2004) *Teoria contabilității*. - București: Editura Economică.
7. Feleagă N. (1996). *Îmblânzirea junglei contabilității – concept și normalizare în contabilitate*. - București: Editura Economică.
8. Lande E., Blin P., Denos P. și al. (2002). *Contabilitatea financiară aprofundată. Ediția a 2-a, rev.* - București: Editura Economică.
9. Legea contabilității și raportării financiare nr.287 din 15.12.2017, disponibilă pe https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125231&lang=ro#

10. Nedeiță.A, (2000) Contabilitatea managerială: ghid practico-didactic / Colectiv de autori: coordonator ACAP, Chișinău.
11. Nedlees B., Anderson H., Caldwell J. (2000). Principiile de bază ale contabilității. Ediția a V-a / Traducere din limba engleză. - Chișinău: ARC.
12. Шеремета А.Д. (2000). Управленческий учет: Учебное пособие / Под редакцией. - Москва: ФБКПРЕСС.
13. SNC „Prezentarea situațiilor financiare” aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr.48 din 12.03.2019. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr.101-107 art.528.;
14. TABĂRĂ N., BRICIU S. (coordonatori) și alții. (2012). Actualități și perspective în contabilitate și control de gestiune. Iași: Editura TipoMoldova, 626 p.